

Zápis zo zasadnutia Tematickej pracovnej skupiny splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity pre monitorovanie a hodnotenie Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030

Dňa 20.01.2026
Hotel Bôrik, Bratislava

Program zasadnutia

09:00 – 11:00 I. Blok

- Otvorenie stretnutia
Alexander Daško, splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity
Edita Rigová, riaditeľka Odboru NP MaH (ÚSVRK)
- Úvodná informácia k procesu monitorovania Akčných plánov Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 za rok 2024 (ďalej AP) - *Ľudmila Plachá (ÚSVRK)*
- Výsledky a odporúčania expertov – hodnotiteľov vyplývajúce z monitorovania AP Stratégie za rok 2024
AP Zamestnanosť – Michaela Mudroňová
AP Vzdelávanie – Viera Šílonová (video), Katarína Vančíková
AP Bývanie – Alexander Mušínska
AP Zdravie – Kvetoslava Rimárová
AP Boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie – Zuzana Havírová (online)

11:00 – 11:30 Prestávka

11:30 – 12:30 II. Blok

- Pripravovaný výstup z prvej správy o nerovnostiach v zdraví medzi MRK a všeobecnou populáciou SR – *Andrej Belák, ÚESA SAV (online)*
- Aktuálne výstupy NP MaHIP I.:
 - Sociografické mapovanie rómskych komunít 2025 – *Ondrej Oravec, ÚSVRK*
 - Informačný mapový portál - *Lukáš Michal, ÚSVRK*
 - Prieskum verejnej mienky zameraný na vnímanie, očakávania a reakcie väčšinovej spoločnosti v súvislosti s rómskou menšinou – dopĺňajúca analýza - *Veronika Vanochová, ÚSVRK*
 - ďalšie aktivity NP MaHIP I. – *Edita Rigová, ÚSVRK*

12:30 Záverečné slovo a uzavretie stretnutia

Moderovanie: Lenka Švecová (ÚSVRK)

Otvorenie stretnutia: Alexander Daško, splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity

Edita Rigová, riaditeľka Odboru NP MaH (ÚSVRK)

Zasadnutie Tematickej pracovnej skupiny (TPS MaH) oficiálne otvoril splnomocnenec vlády SR pre rómske komunity Alexander Daško. V úvode zasadnutia vystúpila aj riaditeľka Odboru NP MaH Editá Rigová, ktorá predstavila účel TPS MaH a privítala prítomných členov TPS. Po uvedení programu moderátorka odovzdala slovo analytičke Ľudmile Plachej, aby v krátkosti predstavila proces monitorovania Akčných plánov za rok 2024.

Úvodná informácia k procesu monitorovania AP Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 za rok 2024 - Ľudmila Plachá (ÚSVRK)

V prezentácii bola vysvetlená úloha zapojených expertov overiť správnosť obsahovej a vecnej stránky údajov, ako aj posúdiť relevantnosť vykazovaných aktivít. Odprezentovaný bol aj prehľad plnenia aktivít za rok 2024, pričom išlo o posledný rok monitorovania Akčných plánov za roky 2022-2024.

Z celkového počtu 149 aktivít bolo v roku 2024 - 33 aktivít vyhodnotených ako splnených a 16 sa neplnilo. Zvyšok bolo buď vo fáze prípravy, alebo v rámci nich stále prebiehala realizácia. Z pohľadu celého akčného plánu na roky 2022 až 2024 sa z celkových 184 aktivít úplne alebo čiastočne splnilo 152 aktivít, takmer každá piata aktivita tak zostala nesplnená. Z hľadiska sledovaných finančných nákladov na jednotlivé aktivity bolo za rok 2024 vyčerpaných viac ako 370 mil. EUR, pričom najviac finančných prostriedkov bolo čerpaných z Fondov EÚ. Za všetky 3 roky sa tak dokopy vyčerpalo takmer 717 mil. EUR. V poslednom bode prezentácie kolegyňa Plachá stručne naznačila ďalšie kroky pre nadchádzajúce obdobie monitorovania Akčných plánov, ktorým sa odštartuje ďalší cyklus monitorovania.

Výsledky a odporúčania expertov-hodnotiteľov vyplývajúce z monitorovania AP Stratégie za rok 2024

AP Zamestnanosť: Michaela Mudroňová

Expertka v hodnotení upozornila na chýbajúcu informáciu o dopade jednotlivých aktivít na život samotných Rómov, ako aj nedostatočnú systematickú podporu a zapojenie lokálnych aktérov do činností na úrovni samospráv. V tejto súvislosti odporučila gestorom jednotlivých aktivít lepšie napojenie na samosprávy a mimovládne organizácie a lepšie prepájanie absolventov rekvalifikačných kurzov na ďalšie opatrenia tak, aby dokázali využiť získané kvalifikácie na adekvátne pracovné uplatnenie. Zároveň odporučila jednotlivé úlohy jasnejšie preformulovať, ako aj legislatívne ukotviť a jasne priradiť ich gestorstvo. Ďalšie výhrady sa vzťahovali na chýbajúce explicitne definované úlohy regionálnych centier v kontexte podpory MRK, či nízko nastavené merateľné ukazovatele.

V nadchádzajúcej diskusii zaznela otázka ohľadom možného dopadu konsolidačných opatrení na komunitu MRK, na margo ktorej vyjadrila expertka predpoklad, že plánovaná konsolidácia sa negatívne dotkne najmä obyvateľov MRK, vzhľadom na fakt, že tieto komunity bývajú vždy ako prvé z tých, ktorých sa negatívne dotknú akékoľvek pohyby a tlaky v ekonomike, lebo sú väčšinou najkratšie zamestnaní.

AP Vzdelávanie: Viera Šilonová (video), Katarína Vančíková

V oblasti vyhodnocovania AP Vzdelávanie sa uvedené výhrady vzťahovali takisto predovšetkým na ich obmedzene overiteľný praktický dopad. Expertka pre prioritnú oblasť Vzdelávanie, čiastkové ciele 1 - 3, skonštatovala, že hoci je naprieč aktivitami badať viditeľný posun, pre lepšiu preukázateľnosť celkového dopadu vzdelávacích aktivít na deti z MRK by bolo dobré okrem samotných údajov o realizácii aktivít uvádzať aj údaje o využívaní výsledkov a ich dopade na prax, a pracovať aj s priebežnými míľnikmi ich plnenia.

Katarína Vančíková, expertka pre prioritnú oblasť Vzdelávanie, čiastkové ciele 4 – 6 v hodnotení poukázala na viditeľný posun v tvorbe dokumentov, stratégií a programov, ale zároveň na pretrvávajúce slabé prepojenie medzi tvorbou politík a ich praktickou implementáciou. Zároveň skonštatovala splnenie väčšiny aktivít iba po formálnej stránke, s poukazaním na to, že existencia materiálov ešte nehovorí nič o ich reálnom využití a aplikácii, pretože veľa závisí od spolupráce so samosprávami a komunikácie s gestorom, v dôsledku čoho odporučila lepšie naštartovať spoluprácu s regiónmi. V diskusii sa zástupca Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny ako gestor jednej z aktivít dopytoval na inkluzívny prínos zriadenia bilingválnej národnostnej školy v Rakúsoch. V tejto súvislosti expertka uviedla, že veľkým problémom je chýbajúca výsledná evaluácia daného projektu, ktorá by mohla priniesť informáciu o tom, ako to prispelo alebo neprispelo k inklúzii. Zároveň poukázala na dôležitosť potreby zbierať čo najviac dát o vplyve konkrétnych aktivít na komunitu z hľadiska toho, či sú v súlade s inklúziou, alebo to naopak prehlbuje segregáciu. Vysvetlila, že všetko je to otázka nastavenia projektu, a veľa budeme vedieť vyťažiť aj z vykonanej prípadovej štúdie pozitívnych príkladov desegregácie.

AP Bývanie: Alexander Mušinka

Oblasť bývania za daný rok bola vyhodnotená expertom ako málo ambiciózna, a z hľadiska efektivity príliš nedostatočná kvôli chýbajúcej širšej diskusii o vhodnom prístupe k bývaniu nízkopríjmových skupín a Rómov, ako aj kvôli vnímanej rezignácii na pokus o legislatívne zmeny. Na margo majetkovo-

právneho vysporiadania pozemkov sa expert vyjadril, že ÚSVRK ako gestor príslušnej aktivity si vybral zo všetkých možných prístupov ten najkomplikovanejší, pretože vedenie debaty s každým jedným majiteľom pozemku je beh na dlhú trať, a bráni to možnosti napojenia sa na infraštruktúru. Na druhej strane dobre zafungovali aktivity zamerané na podporu nájomného a prestupného bývania, no veľkým nedostatkom je podľa neho spôsob financovania výstavby takéhoto typu bývania v prostredí lokalít s prítomnosťou MRK, či všeobecne nastavené výzvy do zapojenia. V nadväznosti na tento príspevok vyjadrila v nadchádzajúcej diskusii generálna riaditeľka Sekcie implementácie projektov I. v rámci ÚSVRK odporúčanie zameriavať sa do budúcnosti viac na možnosti budúcej výstavby bytov, pričom zo skúseností z terénu potvrdila, že pre samosprávy je najviac účinný projekt vysporiadania, čo sa im oplátilo aj pri verejných obstarávaniach.

AP Zdravie: Kvetoslava Rimárová

Vo svojom príspevku expertka vyzdvihla činnosť asistentov podpory zdravia zo Zdravých regiónov v kontexte dlhodobej podpory zdravia na štrukturálnej úrovni. Zároveň pochválila vypracovanú kvalitatívnu štúdiu zameranú na identifikáciu bariér v poskytovaní zdravotnej starostlivosti, zvýšenie odbornej kvalifikácie asistentov podpory zdravia, ako aj preukázateľné zlepšenie možnosti nahlasovania podozrení z diskriminácie. Na druhej strane vytkla nedostatočnú organizáciu ambulancií s ohľadom na ich kapacitné možnosti a chýbajúce finančné prostriedky, ako aj časovú nákladnosť niektorých aktivít. V tejto súvislosti poukázala na aspekt starnutia generácie súčasných pediatrov, ako aj nezáujem a neatraktivnosť odboru pediatrie pre mladých medikov. Na záver prezentácie odovzdala expertka slovo zástupcom príspevkovej organizácie MZ SR, Zdravé regióny, ktorí vyzdvihli ich doterajšiu spoluprácu so SNSLP, a informovali o prieskume zdravotnej gramotnosti. Vyzdvihli tiež činnosť nemocničných asistentov podpory zdravia, ktorí pôsobia v nemocniciach po celom Slovensku, a to nielen na gynekologických oddeleniach, ale aj na oddelení popálenín, či tuberkulózy vo Vyšných Hágoch a Dolnom Smokovci.

AP Boj s protirómskym rasizmom: Zuzana Havírová

Vo svojej prezentácii expertka vyzdvihla najmä aktivity zamerané na vzdelávanie odborných profesií, či rôzne osvetové aktivity realizované priamo v MRK, ďalej prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení a dlhodobú systémovú prácu SNSLP. Ako pozitívny krok vníma aj zaradenie definície protirómskeho rasizmu do strategických dokumentov. Na druhej strane však poukázala na nedostatky, konkrétne na chýbajúcu publikáciu Boj s protirómskym rasizmom, ktorá bola plánovaná už od roku 2022, ako aj na nevytvorenie poradného orgánu pre mladých Rómov, hoci takýto orgán v minulosti existoval. Zároveň poukázala na to, že viaceré výstupy neboli v čase monitorovania plnenia AP verejne dostupné, čo sťažovalo možnosť zhodnotiť ich kvalitu a obsah. Pozitívne ešte zhodnotila vypracovanú analýzu učebníc, ktoré sú určené pre výuku dejepisu, zemepisu, občianskej náuky, etiky, či realizáciu vzdelávacích programov pre mládež, zameraných na rozvoj kritického myslenia a tolerance, ako aj podanie návrhu na zmenu trestného zákona týkajúceho sa prejavov extrémizmu.

Pripravovaný výstup z prvej správy o nerovnostiach v zdraví medzi MRK a všeobecnou populáciou SR – Andrej Belák, ÚESA SAV (online)

Zástupca ÚESA SAV, Andrej Belák, na zasadnutí stručne odprezentoval výsledky analýzy založenej na dátach o čerpaní zdravotnej starostlivosti za jednotlivé patientske kmene populácie MRK a všeobecnej populácie. Výsledky analýzy poukazujú na významné rozdiely v čerpaní zdravotnej starostlivosti naprieč odlišnými skupinami ochorení a vekovými kategóriami. V tejto súvislosti upozornil na to, že pre správnu interpretáciu výsledkov je treba jednotlivé grafy konzultovať s lekármi a zohľadniť pritom ich vedomosti a znalosti o bariérach v prístupe k zdravotnej starostlivosti.

Po prezentácii nasledovala krátka diskusia, v ktorej sa viacerí členovia TPS MaH zaujímali o to, na základe čoho boli identifikované oblasti s viac ako 70%-ým zastúpením Rómov, a či bol pomer pacientov za jednotlivé patientske kmene vyjadrený v absolútnych číslach. V tejto súvislosti expert objasnil, že výber lokalít prebehol prostredníctvom TSP, ktorí mali identifikovaných lekárov s viac ako 70%-ným zastúpením pacientov z lokálnych MRK, a že s výberom jednotlivých lokalít pomáhala aj

organizácia Zdravé regióny, prostredníctvom ktorej bol lekárom odoslaný list s jasnými kritériami, podľa ktorých bolo možné identifikovať komunity z MRK. Pri výbere sa vychádzalo zo vzorky pacientov, pri ktorých si boli istí, že to zastúpenie pacientov z MRK je takto vysoké, a porovnávali to s pacientmi z majority, ktorí týchto lekárov navštevovali.

Aktuálne výstupy NP MaHIP I.

Sociografické mapovanie rómskych komunít 2025 – Ondrej Oravec, ÚSVRK

Odprezentovaný bol súčasný stav sociografického mapovania rómskych komunít 2025. Analytik NP MaHIP I., Ondrej Oravec, informoval o priebehu zberu dát, ktorý sa uskutočnil formou online dotazníkov, pričom išlo o dotazník na úrovni obcí a dotazník na úrovni rómskych lokalít. Online dotazník bol pilotne testovaný a jeho súčasťou bola aj kontrola logických väzieb relevantných údajov. Následne boli prezentované predbežné údaje z tohtoročného mapovania. V súčasnosti prebieha kontrola a čistenia dát, pričom približne 90% údajov je už verifikovaných a pripravuje sa ich zobrazenie v informačnom mapovom portáli.

Informačný mapový portál - Lukáš Michal, ÚSVRK

V prezentácii bola predstavená plánovaná vizualizácia dát zo sociografického mapovania rómskych komunít 2025, doplnená o ďalšie interné dáta z ÚSVRK a ďalších inštitúcií. Bolo vysvetlené zobrazenie v 4 rôznych typoch zobrazenia s upozornením na to, že aktuálny mapový portál ešte nie je dostupný širokej verejnosti, lebo v ňom nie sú prenesené všetky dáta. Následne kolega Michal premietol názorné zobrazenie mapových vizualizácií. V diskusii, ktorá po prezentácii nasledovala, sa členovia dopytovali na nástroj vyhľadávania pomocou lupy alebo kľúčových slov, ktorým však bude portál disponovať len za účelom vyhľadávania názvu obcí z dôvodu finančných obmedzení, ktoré si takéto úkony vyžadovali. V súvislosti s využitím nástroja umelej inteligencie pri využívaní služieb mapového portálu odznelo, že mapový portál ním nebude disponovať. Podľa analytika NP MaHIP I., p. Michala, mapový portál bude sprístupnený širokej verejnosti, pričom zobrazovanie údajov na mapovom portáli je postavené na sociografickom mapovaní rómskych komunít, takže aktualizácia dát bude vychádzať z aktualizácie tohto mapovania, teda približne každých 4-5 rokov.

Prieskum verejnej mienky zameraný na vnímanie, očakávania a reakcie väčšinovej spoločnosti v súvislosti s rómskou menšinou – doplňujúca analýza - Veronika Vanochová, ÚSVRK

V prezentácii boli odprezentované niektoré kľúčové zistenia, ktoré vyplynuli z doplňujúcej analýzy vývoja verejnej mienky a vnímania diskriminácie voči Rómom. Zisťovaná bola napríklad osobná skúsenosť verejnosti s Rómami, charakter vzťahov medzi respondentmi a Rómami, ako aj spoločenská citlivosť na rôzne druhy diskriminácie. Analýza potvrdila významnú spojitosť postojov so vzťahmi a osobnými skúsenosťami respondentov, ako aj potenciál manažovania týchto skúseností aktivitami, pri ktorých sú Rómovia a všeobecná populácia v rovnocennom a participatívnom postavení.

Ďalšie aktivity NP MaHIP I. – Edita Rigová, ÚSVRK

V závere zasadnutia boli odprezentované ďalšie aktivity realizované v rámci NP MaHIP I. a ich prípadné výstupy, ako napr. tematické analýzy publikované na webe ÚSVRK, ale aj pripravované analýzy a pripravované publikácie v rámci príkladov dobrej praxe, ktoré sa zameriavajú na identifikáciu úspešných nástrojov v oblasti inklúzie Rómov., ďalej pripravovaný výstup zo špecializovaného zisťovania EU SILC_MRK a externé hodnotenie AP Stratégie za roky 2022-2024. Vybrané výstupy budú prezentované na ďalšom zasadnutí TPS MaH, ktoré sa uskutoční 1.7.2026.

V Bratislave, dňa 29.1.2026

Edita Rigová

Poverená riadením odboru NP Monitorovanie a
hodnotenie